

Henrik Friis – den nye mineralogen på NHM i Oslo

Av Thor Sørli

En småkald, vakker morgen i mars blir jeg tatt imot på museumstrappa av en blid jyde. Henrik Friis tiltrådte som førsteamanuensis i mineralogi på Naturhistorisk Museum (NHM) i høst, og endelig var en ny mineralog tilsatt!

Det kan jo virke som et paradoks at fjellandet Norge henter ekspertisen i Danmark, som er mer kjent for strender og rullesteiner enn sjeldne mineraler, men ser en litt mer på Henriks historie så er det nok ikke så rart.

Som 11 åring hadde Henrik sin steinåpning på en familietur til Harz i Tyskland, de første steiner ble funnet og kjøpt og steininteressen var skapt. Den tok han med seg tilbake til Danmark, men det var på ferieturene til Norge mye av praksisen ble lagt.

I Iveland bor det en likandes kar, og kanskje var det flaks at Henrik traff nettopp Kjell Gunnufsen så tidlig. Sammen med Kjell ble det mange steinturer og kunnskapen om mineraler vokste.

Når vi kommer inn på Steinvenner som har betydd mye, blir Henrik nølende; det er så lett å glemme noen ved ikke å oppgi alle navn. Det har vært mange som har støttet opp om interessen, men Henrik går med på at Alf Olav Larsen og Ingulv Burvald nevnes. Det var de som fikk Henrik til se likhetene mellom Langesundsfjorden og de grønlandske minerallokaliteter, som han allerede var interessert i.

Tiden gikk, en lang studietid i geologi i Aarhus ble etterfulgt av mineralogistudier i København etter oppfordring fra ingen ringere enn Ole V. Pedersen, Danmarks store mineralog. Han så klart hva som lå i denne mineralinteresserte unge dreng.

Å være mineralog er ofte en omflakkende tilværelse. Det er ikke alt for mange jobber å finne innen denne gren av geologi,

så Henrik har ofte vært på flyttefot. Fra Danmark til Skottland og nå til sist Canada. Der i Vancouver ble det skapt en jobb, der REE-mineraler og Kvanefjeld på Grønland er sentrale stikkord, og her kommer vi til noen av Henriks hovedinteresser.

Alkaline mineraler fra Grønland, Langesundsfjorden og andre alkaline forekomster verden over har alltid interessert han, og det har blitt mange turer til Grønland. At leukofanitt er sentralt i hans masteravhandling, kommer da ikke som noen overraskelse, og han er fortsatt svært interessert i å studere forskjeller og likheter mellom mineraler fra de ulike alkalipegmatitter verden over.

Da stillingen i Oslo ble utlyst, søkte Henrik på denne, og under intervjuet holdt han et foredrag om bl.a amatørernes betydning for den profesjonelle mineralog. En mineralog har sine feltturer, sine arbeidsoppgaver og sitt kontor og har svært begrenset tid og økonomi til feltarbeid. Derfor er amatørerne så viktige. De kan være (og er) museets (Henriks) forlengede arm, og de

Innsamling av mineraler i Kangerdluarssuk, Ilimaussaq.

bidrar med spennende mineralprøver fra det ganske land.

Halvparten av hans stilling er knyttet til forskning, etterfulgt av arbeidet med samlingene og så litt tid til undervisning. (blir det også, men den andre vesentlige oppgavene til Henrik er mineralsamlingen.)

Når det gjelder forskningsbiten, så dreier mye seg om økonomi og mineralers verdi og anvendelse i dagens samfunn. Å finne nye mineraler eller å oppdage nye egenskaper i gammelt materiell, er svært viktig. Ofte opptrer disse mineralene i små mengder, men det er ikke alltid mengden, men snarere egenskapene som er viktig. Har du oppdaget en viktig egenskap hos et kjemisk stoff, kan ofte kjemikere syntetisere dette og en økonomisk suksess kan være et faktum

I mineralsamlingen til NHM i Oslo males og ryddes det for tiden, for før dyptgripende forandringer kanskje skje på museet, er det alltid mye som kan forandres og forbedres. Museets tilgang til nye prøver er begrenset. Geologisk Museums Venner gjør en fantastisk innsats for at Henrik og Rune (S) kan gjøre noen innkjøp av nye prøver

til museet hvert år. I tillegg har Henrik og Rune planer om å trappe opp museets bytteaktivitet. Mange amatører donerer interessante og pene mineralprøver til museet, men det er mange som hadde ønsket seg noe tilbake. Selvsagt besitter museet mye materiale som de aldri vil slippe fra seg, men det finnes også både nytt og gammelt materiale som mang en amatør, med stor glede, ville hatt i samlingen sin.

Jeg tror at mineralsamler-Norge kan se lyst på fremtiden. Signalene fra Henrik om at et samarbeid mellom amatører og profesjonelle, er viktig for begge parter, lyder spennende og motiverende. Et godt eksempel er Kongsberg Mineralsymposium. Dette forum har blitt omtalt mange ganger og dette er en fantastisk arena for et slikt samarbeid. Henrik er nå det nye tilskuddet til arbeidsgruppa som jobber med symposiet, sammen med ringrevene Alf Olav Larsen og Knut Edvard Larsen, og han ser lyst på fremtidens symposier.

Henrik Friis innehar for øvrig vervet som medredaktør i Canadian Mineralogist.

Fra alle mineralinteresserte amatører i landet ønskes du lykke til med jobben, Henrik!